

Celje, junij 1953 - L. VIII., št. 6

Hmeljar izhaja po potrebi — Urejuje
in odgovarja uredniški odbor — Od-
govorni urednik Debič Boris — Tiska
Celjska tiskarna — Stevilka 8 din —
Za hmeljarje brezplačno — Poštšina
plačana v gotovini

Izdaja hmeljarski odbor pri OZZ Celje-okolica

Kakšno ceno bo imel letošnji pridelek?

O tem vprašanju je trenutno težko govoriti, vendar dosedanje debate na terenu zahtevajo, da damo nekaj pripomb.

Navadno vlada vsako leto ob tem času molk po tem vprašanju, zato si tudi jaz ne morem dovoliti, da bi dal kakršne koli določene izjave o ceni letošnjega pridelka, na osnovi česar bi kdor koli delal netočne račune. Po vseh vidikih sodeč bo letos položaj na zunanjem tržišču nekoliko slabši od lanskega, seveda ob normalni letini. Vsem je znano, da vplivajo na ceno različna dejstva, od količine, kvalitete, kar je odvisno seveda zopet od vremena, nadalje od trgovine itd. in ne nazadnje od narodnega dohodka posamezne države, kajti slednja v glavnem zopet določa uvozna dovoljenja. Tudi če je pridelek hmelja slab po količini, že to samo po sebi vpliva na dviganje cen, brez ozira na to, če bi bila potrošnja nadpovprečna ali pa obratno.

Nekoliko nas moti lanski položaj na nemškem trgu. Visoka cena, ki jo je nemški hmelj držal, je imela za posledico, da je bilo še pred nekaj dnevi mnogo zalog hmelja tako pri pridelovalcu, kot pri trgovcih. Poznano je, da je Nemčija velik proizvajalec piva. Njena pivovarniška industrija je sicer pokupila precejšen del pridelka letnika 1952, vendar pa ne toliko, kot so prvotno pričakovali. Zaradi visokih cen je prišlo celo do nakupovanja ameriškega hmelja, kar je povzročilo ogromen padec cenam nemškega hmelja in to celo precej pod povprečje cen, ki smo jih dosegli za naš hmelj. Položaj se je pozneje delno izboljšal, ker je tržišče le odkupilo določene količine in se je padanje cen nekoliko omejilo. Drugi vzrok, ki bo morda v precejšnji meri vplival na letošnjo ceno, je ameriško

tržišče. Poznano je, da je zadnja leta površina hmeljnikov v Ameriki zelo narasla ter je zaradi tega država bila prisiljena uvesti omejitve obiranja gotovih količin. To leto pa so ta način ukinili in prepustili vprašanje proizvodnje prosti presoji hmeljarjev. V kolikor ne bo prišlo v Ameriki do krčenja nasadov, bo imelo vpliv na ceno ameriškega hmelja samemu, s tem pa tudi evropskemu. Ne smemo pozabiti nadalje, da se Nemčija še vedno zavzema za nadaljnjo povečanje hmeljskih površin v svojih najboljših okoliših, čeprav je njena proizvodnja žlahtnega hmelja že sedaj desetkrat večja od naše.

Kot je iz navedenega razvidno, nam morebitna nadproizvodnja v Ameriki in pa stremljenje Evrope za neprestanim širjenjem hmeljskih nasadov ne nudita najboljših izgledov, posebno, ker razširjenje hmeljišč pri nas z ozirom na svetovno proizvodnjo pač ničesar ne pomeni. Naša moč za čim boljše uveljavljanje na svetovnem tržišču je edino le v kakovosti našega pridelka. Naš uspeh je torej odvisen od nenehnega dvigovanja kakovosti ob istočasnem zmanjševanju proizvodnih stroškov. Hmelj trenutno drugod bolj napreduje, upamo pa, da še tudi pri nas ni prepozno, da bomo dosegli normalni donos. Na koncu naj dodam še to, da cene, ki jih napovedujejo ob priliki zavarovanja zastopniki DOZ ne morejo biti merodajne in bi bilo pravilnejše, da bi se za doseganje uspehov posluževali svojih sposobnosti, kakor pa da dajejo izjave o cenah, za katere jih ni nihče pooblastil.

Upamo, da bomo letos obdržali vsaj lanskoletne odkupne cene, v kolikor ne bodo razmere kazale, da jih celo nekoliko dvignemo.

Bobovnik Mišo

Hmeljarska situacija v Angliji

(Nadaljevanje in konec)

Pridelek v letu 1952 ni bil rekorden, vendar je v splošnem dober, z izenačeno kvaliteto in celo boljši od letnika 1951. Barva storžkov je bila bolj zelena kot navadno, mislijo, da je na barvo ugodno vplival dež v zadnji vegetacijski dobi.

Kontrolna komisija za hmelj je vtržila vse zaloge letnika 1952.

Smatrajo, da imajo pivovarnarji »normalne« zaloge hmelja, čeprav še ni na razpolago uradnih ali neuradnih statističnih podatkov. Iz trgovskih krogov se je zvedelo, da imajo pivovarnarji zaloge hmelja za 6 mesecev in mislijo, da so te zaloge zadostne in normalne pri sedanjem stanju cen in povpraševanja. Pred več leti so pivovarnarji še držali zaloge, ki so zadostovale za 9—12 mesecev. Pivovarnarji so precej zmanjšali svoje zaloge zaradi manjšega domačega povpraševanja po pivu in hmelju ter večjih stroškov za hmelj in vskladiščenje. Razen tega pa ne potrebujejo

večjih zalog, ker imajo vsako leto zagotovljeno redno dobavo hmelja od Kontrolne komisije za hmelj. Med vojno je bila zadeva seveda drugačna, takrat je bila potrošnja piva mnogo večja in se je zato splačalo držati odgovarjajoče zaloge.

V Angliji utrdijo ceno hmelja na bazi pridelovalnih stroškov, ki jih določi kontrolna komisija za hmelj. Kontrolna komisija je objavila podatke o pridelovalnih stroških za leto 1951 in 1952. Za letnik 1952 so bili ugotovljeni pridelovalni stroški 465 din za 1 kg in pri letniku 1951 431 din za 1 kg. Za letnik 1952 so plačali producentom 465 din za kg, za letnik 1951 pa 432 din, torej nekoliko višje kot so znašali stroški. Večji pridelovalni stroški so nastali pri letniku 1952 zaradi manjšega donosa, zvišali so se pa tudi materialni stroški in mezde. Zaradi nižjega donosa so padli obdelovalni stroški, pri letniku 1952 na 765.340 dinarjev na hektar, dočim so pri letniku 1951 znašali 803.743 din.

Vedno več hmelja obirajo s stroji in tudi ostala dela so mehanizirana, da bi se zmanjšali stroški.

Padanje produkcije piva je bilo zaustavljeno v letu 1952. V času med januarjem in novembrom 1952 je znašala produkcija 18,3 milijone hektolitrov, v letu 1951 pa 18,5 milijonov hektolitrov. Veliko potrošnja piva med vojno in takoj po vojni je povzročila socialna dislokacija. Ko so se življenjski pogoji normalizirali in je postalo družinsko življenje bolj urejeno, niso bili ljudje več tako navezani na gostilne. Zelo verjetno bodo produkcija in potrošnja piva ostali izenačeni, če se bodo ti normalni pogoji nadaljevali in seveda, če ne bo padel narodni dohodek. Zanimiva je ugotovitev, da je konzum piva v primeri s predvojnimi padel, po drugi strani pa se je zvišala poraba tobaka. Cena tobaka se je v primeri s pivom bolj zvišala zaradi velikih taks, vendar pa dajejo potrošniki prednost tobaku. To si razlagajo na ta način, da morajo ljudje z malimi dohodki razdeliti te dohodke kar se da skrbno in če kadijo relativno drage cigarete, jim ostane manj denarja za pivo.

Poraba hmelja v Angliji v letu, ki se je končalo s 30. septembrom 1951, je znašala 11.345 ton, v primeri z 11.835 tonami v letu 1949/1950. Niso še objavljeni podatki za leto, ki se je, končalo 30. septembra 1952, vendar je zelo verjetno, da bo potrošnja ista kot v letu 1950/51 z ozirom na relativno stabilno produkcijo piva.

Pivovar narji in kupci morajo sedaj javiti kontrolni komisiji svoje potrebe za leto 1953, končni rezultat te ankete pa še ni znan. Trgovci menijo, da bodo znašale tržne potrebe okrog 12.200 do 13.700 ton, dočim

so v letu 1952 znašale 13.100 ton in 14.800 ton v letu 1951. Domače potrebe v letu 1952 so se zmanjšale največ zaradi redistribucije neke največje pivovarne, ki je zmanjšala produkcijo in sploh ni kupila letnika 1952. Padel je tudi izvoz. Manjša potrošnja piva in s tem v zvezi manjša produkcija, sta prisilili pivovar narje, da držijo manjše zaloge. Iz vsega tega sledi, da bi mogle znašati tržne potrebe v letu 1953 okrog 11.200 ton hmelja ali približno toliko kot lani. Nizek evropski pridelek hmelja letnika 1952 in pomanjkanje dolarjev, kar onemogoča kupcem nabavo prevelikih količin mnogo cenejšega ameriškega hmelja, je ugodno vplivalo na povpraševanje po angleškem hmelju, posebno jeseni 1952. Manjši pridelek češkega hmelja in pretirane cene nemškega so stimulatивно vplivali na povpraševanje po angleškem hmelju, katerega cena je bila relativno nizka. Angleški hmelj so prodajali po 550 din za kg srednje kvalitete FOB London, dočim je nemški hmelj stal 1.075 do 1.150 dinarjev za kg. Seveda je hmelj s kontinenta boljše kvalitete kot angleški, vendar pivovar narji s primer nim dodajanjem kvalitetnega hmelja producirajo pivo, ki ima še kar dobro kvaliteto. Velike količine angleškega hmelja so izvozili v Zahodno in Vzhodno Nemčijo, Skandinavijo in Češko. Čehi uvažajo cenejši angleški hmelj, izvažajo pa svoj lastni pridelek po višjih cenah. V preteklem letu se je izvozno tržišče angleškega hmelja zmanjšalo na 4.234 ton, medtem ko je v letu 1951 znašal izvoz 5.270 ton. Zmanjšanje donosa so povzročile manjše dobave, višje cene in večje dobave iz drugih virov. Izvoz v Irsko je znašal 2.215 ton v letu 1951 in 1.850 v letu 1952.

Beve

Listna uš na hmelju

(*Phorodon humuli* Schrk)

Listne uši se vsako leto pojavljajo na hmelju, enkrat močnejše, drugič slabše. Ugodne pogoje za njihov razvoj daje toplota od 20–30° C, kadar koli nastopa od maja do avgusta. Nočni mraz in tudi daljša deževna obdobja z nizkimi ali previsokimi temperaturami ovirajo razvoj uši in s tem njihovo širjenje. Uši imajo tudi mnoge sovražnike med žuželkami. Tako jih napada predvsem pikapolonca, pa tudi razne muhe in osice jih mnogo uničijo. Škoda je, da z zaščitnimi sredstvi proti ušem obenem uničujemo tudi te dobrotnike. Vendar to naravno uničevanje uši ne more v ugodnih pogojih za njihov razvoj preprečiti škode, ki jih uši lahko povzročajo in človek je primoran se sam boriti z njimi, da obvaruje svoje nasade in z njimi svoja gospodarska pričakovanja. Da bo ta borba uspešna, moramo vsaj v grobih obrisih poznati biologijo (življenjepis) škodljivca, podrobneje pa zatiiralna sredstva in način njihove uporabe. Kakor vse listne uši nastopa tudi uš na hmelju v dveh oblikah: krilati in nekrilati. Uš namreč prezimi kot jajce na črnem trnu, glogu, slivi in češplji. Na tem drevju ali grmičevju najdemo njena sijajno črna jajčka v ali blizu pazduhe popkov. Uši se izležejo že zgodaj spomladi in ker so nekrilate, živijo na brstju in listih teh dreves. Sredi maja ali začetek junija se pojavijo krilate oblike uši, ki pa imajo zelo kratko življenje. Toda v tem kratkem razdobju storijo izredno mnogo za nadaljnji razvoj in širjenje svojega rodu. Ker imajo krila, se preselijo na boljšo pašo, kot jo nudi olesenelo listje drevja, in sicer na hmelj. Tukaj že po nekaj dneh (2–3) nastanejo iz njih samice, ki so splošno zelo drobne, vendar pa hitro rastejo in ki jih, ko zrastejo imenujemo dojljice, ker izločajo sladek sok, katerega mravlje sesajo in jih, če je potrebno, prenesejo na boljšo pašo. Te uši ležejo žive mladiče v velikem številu. V toku poletja se tako razvije večje število generacij (rodov) uši, dokler se proti jeseni zopet ne pojavijo krilate oblike, ki se preselijo nazaj na črn trn, češplje in slive. Tukaj rodijo moške in ženske uši, nakar slednje po oplojenju ležejo jajčka in v tej obliki uš prezimi.

Nekrilate uši so svetlozelene in imajo na hrbtu temnozeleno progo. Uši krilate oblike pa so temnozeleno in ker imajo temne lise na vratnem ščitku in na zadnjici, izgledajo

javno-črne. Odtod ime hmeljska uš. Uši imajo dve dolgi bodici (cevi) za sesanje, ki jih globoko zapičijo v tkivo rastline. Z njimi izsesajo celični sok, nakar tkivo odmre. Ker listno kožico ne zgrizejo in pojejo, temveč samo preluknjajo, jih ne moremo uničevati s strupi kot one škodljivce, ki rastlinske dele pojedo. Uničevati jih moramo s pripravki, ki uši zamore na drug način.

Krilatice se najraje naselijo na slabotnih in zaostalih hmeljskih rastlinah, kjer tudi povzročijo največjo škodo. Močne in zdrave rastline ušem prehitro rastejo in če njih tkivo tudi kmalu oleseni, jih to ovira pri sesanju. Pod enakimi pogoji za okuženje z ušmi bodo močnejše trpeli oni nasadi, ki niso pravilno (harmonično) gnojeni. Če gnojimo nasadom le z dušnatimi gnojili, bo tkivo dolgo ostalo nežno in uši bodo našle prav udobno pašo. Ako pa smo v pravem razmerju, mogoče tudi malo čezmerno, postregli rastlinam še s fosfornimi gnojili, bodo poganjki hitro postali čvrsti, če prav bodo bujno rasli in uši bodo kmalu izgubile ugodno pašišče — škoda bo manjša.

Krilaste uši se naselijo na še nerazvitih najvišjih listih. Ker se izredno hitro množe, izsesajo iz celic toliko celičnega soka, da se listje začne zvijati, vrhnji poganjek pa zakrkrne in se osuši. Nastanek stranskih poganjkov v rasti zaostaja in vejice ocvetja so kratke. Na napadenih rastlinah izraste zelo malo kobil in še te so dostikrat glube. K opisani neposredni škodi, ki jo povzročijo uši s sesanjem celičnega soka, se pridruži še škoda zaradi raznih glivic, ki začrtnijo pridelek. Iztrebki uši se namreč na listju strdijo v lepljivo tanko prevleko, imenovano »medena rosa«. Pri rasti se uši večkrat levijo in te slečene kože (lutke) se prilepijo na po ušeh uničenem listju ter jih počrtnijo. Na »medeni« skorji listja pa se kmalu naselijo tudi razne glivice, katerim ugaja sladkorna hrana, ki jo vsebuje »medena rosa«. Glivice se hitro razmnožijo in lisje dobi črno-umazano prevleko. Če padejo iztrebki uši na kobule, se glivice naselijo tudi na njih in jih počrtnijo, kar seveda občutno škodi kakovosti pridelka. V toplih dneh (pri 20–30° C) uši izločajo največ iztrebkov, kar je povsem naravno, saj se tudi v teh okolnostih najhitreje razvijajo. Uši ne napadajo enako vse sorte hmelja. Prednost dajejo kakovostnim sortam, z manj in

bolj nežnim listjem, zato pa je tudi njih škoda, ki jo povzročajo na takšnih nasadih, tem večja. Naš savinjski Golding spada med te vrste in zato mora biti naša borba proti ušem hitra in učinkovita.

Uši zatiramo s škropljenjem z raznimi pripravki, katerih lastnosti in učinkovitost moramo dodobra poznati, da jih bomo pravilno uporabljali.

Najbolj znano sredstvo je **tobačni izvleček**, ki pa ima to hibo, da je njegov sestav zelo neenakomeren in ga je potrebno pred uporabo vedno najprej preizkusiti na njegovo učinkovitost. Razen tega, ker se slabo lepi na listje, moramo pri pripravi škropiva primešati še mazavega mila, sicer brez učinka odteče z listja in uši. Koncentracija škropiva (koliko % izvlečka je potrebno) preizkusimo tako, da na posameznih rastlinah poškropimo uši z 1, 1 in pol, 2, 2 in pol in 3 % raztopino. Žadostno učinkovita je ona koncentracija, ki zamori uši po nekoliko urah, kar se spozna po tem, če uši privzdignejo svoj zadek navpično. Že prihodnji dan zgubijo uši svojo zeleno barvo in postanejo postopoma rjave ter se močno osuše.

Mnogo bolj pripravi so gotovi **nikotinski preparati**, ker sta znana njihova koncentracija in učinkovitost. Tudi jim ni potrebno primešati mazavega mila, ker se dobro lepijo. Pri uporabi se držimo točno napotkov, ki so vsakemu takemu nikotinskemu pripravku priloženi.

Zelo učinkoviti so tudi preparati DDT (Pantakan) in Hexa pripravki. Uporabljati pa jih smemo le do cvetenja. Imajo namreč močan duh, ki se ne zgubi pri sušenju kobul, kar potem zmanjša njihovo uporabnost v pivovarništvu. Posebno Hexa pripravki so v tem pogledu nevarni. Vsi ti pripravki učinkujejo tudi, če uši ne zadenejo direktno. DDT preparati delujejo s svojimi hlapi na mišičevje uši, ki poginejo najkasneje v 12 urah. Hexa preparati pa pri temeljitem škropljenju proniknejo skozi celične opne v celični sok in ga zastrupijo, kar zamori uši. Pantakan tekoči uporabljamo v koncentraciji pol do 1%, z onim v prahu pa rastline temeljito opravimo. Tekoči pantakan lahko

primešamo škropivu proti peronospori. Razen naštetih sredstev je uspešnih še mnogo drugih, ki pa jih ne bomo navajali, ker jih pri nas v trgovini ni. Če pa jih moremo kdaj nabaviti, se bomo pri uporabi točno držali navodil, oziroma bomo vprašali Inštitut za hmeljarstvo za nasvet.

Proti ušem škropimo, ko je preletanje krilatih uši končano. Le če je napad zelo hud, škropimo tudi prej. Kdaj je preletanje končano, spoznamo s poskusnim škropljenjem. 2—3 rastline poškropimo s sigurnim sredstvom, da zamorimo vse uši. Prihodnje dni opazujemo, ali so se naselile nove krilate uši, ki so seveda še žive. Če to ugotovimo, počakamo še nekaj dni in poizkus ponovimo. Ko je dolet prenehal ali je že zelo malenkosten, izvršimo škropljenje. Enkratno škropljenje ne zadostuje. Ponoviti ga je treba po 10 dneh, nadalje pa še po potrebi. Vsekakor naj bi bile uši popolnoma uničene do časa, ko se pojavijo kobule, sicer ne bo mogoče preprečiti, da bi pridelek počrnel.

Pri škropljenju moramo uši poškropiti in ne listje. Če uši ne zadenemo, je škropljenje brezuspešno. Škropiti moramo pod list, kjer se nahajajo uši in ne nanj! Curek škropiva mora biti močan, luknjica na škropilni napravi naj bo 1,8—2 mm velika. Škropiti se mora posamično, kar pomeni, vsako rastlino tako in toliko časa, da smo res zadeli vse uši pod listjem. Na to je posebno opozarjati pri škropljenju z motornimi škropilnicami. Njih premikanje ne sme narekovati hitrost škropljenja. To določa delavec, ki škropi. Na eno izraslo rastlino se navadno uporabi en liter škropiva, pri bujnih rastlinah seveda tudi več.

Ko so se pojavile uši, je v hmeljarskih okoliših primanjkovalo pripravkov, medtem ko jih je imel Kmetijski magazin v Celju zadostno na zalogi. To pomeni, da naše zadruge in njihovi hmeljarski odseki niso pravočasno poskrbeli nabavo pripravkov, kar pa je seveda nedopustno. Toda krivi so tudi hmeljarji-zadrugarji, ker dovoljujejo, da vodstva zadrug tako malo skrbijo za njih! Upajmo, da zamujeno še ni tudi nepopravljivo.

Inž. B. Ferlinec

Še o voluharju ali po domače „krtici“

»Naj ga vrag vzame,« bo rekel marsikateri hmeljar, predvsem tisti, ki je njegovo »delo« imel priliko videti v svojih hmeljiščih. Najbrž bi bili tega veseli tudi ostali hmeljarji in sadjarji, ker spodjeda vse korenaste in gomoljaste kulture, seve med temi tudi sadno drevje in hmelj.

Je prav resen »nasprotnik« hmeljarstva, zato bo treba odločno pristopiti k organiziranemu in sistematičnemu zatiranju tega škodljivca, ker škoduje posameznikom in skupnosti ter povzroča občutno škodo. Po statističnih podatkih, kolikor jih je bilo na razpolago, naredi v hmeljarstvu 25—30% škode. Izgubljeni milijoni dajo resno misliti vsakemu dobremu hmeljarju, kako in na kak način bi se odkrižal voluharja.

Zadnja leta se je zaradi milih zim zelo razmnožil, predvsem zaradi tega, ker so ostali živi tudi zadnji mladiči v septembru, ki v hudih zimah poginejo zaradi pomanjkanja hrane, ker jo zaradi zmrzle zemlje ne morejo iskati. Da bi imel vsak voluhar odnosno par svoj »delokrog«, ne drži, ker se je na terenu pri uničevanju voluharjev našlo v zimskem skladišču hrane korenje, a njiva s korenjem je bila oddaljena od gnezda 420 m. To dokazuje, da si posamezni voluharji iščejo hrano dalje od svojih bivališč, kakor so prvotno mislili, t. j. 50—60 m. Zaradi tega so hmeljišča in ostale kulture v bližini gozdov bolj napadene, kot sredi polja. V gozdu se voluhar laže razvija, ker ga nihče ne moti in tudi v hudih zimah ni zemlja tako globoko zmrznjena, ker je pokrita z listjem. Tu ima dovolj hrane, čeprav je slabša, toda v sili je le dobra. Ravno tako so meje med posameznimi njivami njegovo zatočišče, kjer je nemoten in nima daleč do hrane. Dokaz temu je, da so najbolj napadene sadike ob mejah, dočim so v sredini manj poškodovane.

Tudi zemlja ni povsod primerna za voluharja. V srednje težkih in težkih zemljah se mu rovi in biva-

lišča ne zasipajo in se v takih zemljah raje zadržuje, kot pa v peščenih zemljah, kjer se mu rovi zasipajo. Rovov ima mnogo, posebno okrog gnezda, da ima več izhodov, po katerih zapusti bivališče, če mu preti nevarnost. Voluharja poznajo naši kmetje, predvsem sadjarji in hmeljarji, ker ravno tem dela največ preglavic, pa bomo kljub temu v prihodnji številki »Hmeljarja« malo obširneje opisali njegovo življenje.

Kako naj ga pa unčimo? bo marsikdo od prizadetih vprašal. Odgovor:

Pri vsaki kmetijski zadrugi v hmeljskih področjih je poleg upravnega odbora tudi hmeljarski odsek, katerega dolžnost je, da vse probleme, ki nastajajo v hmeljarstvu rešuje, odnosno daje nasvete, kako naj se ti problemi čim prej in čim bolje rešijo. Med te probleme spada tudi voluhar in je dolžnost hmeljarskega odseka, da posveti tej nadlogi več pozornosti in pristopi k resnemu zatiranju voluharja. Ker so v različnih predelih in krajih različni pogoji je treba, da se tudi razmeram prilagodijo ukrepi, ki se bodo začeli izvajati. Kljub temu pa nekaj splošnih nasvetov:

Organizirajo naj se ekipe mlajših ljudi, ki imajo smisel in veselje do tega dela. Te ekipe ali pa posamezniki naj bi se poslali na enodnevni praktični tečaj, ki bi ga priredili. Na tem tečaju bi se vsi zainteresirani seznanili s sredstvi za zatiranje voluharja in o načinu ter uporabi sredstev, ki so na razpolago. Ker so poleg pasti tudi razni strupi, ki so škodljivi ne samo voluharju, pač pa tudi koristnim živalim in ljudem, je nujno potrebno, da se pri izbiranju ljudi za to akcijo zberejo le resni in zanesljivi ljudje, ki naj ne bodo mlajši od 18 let. To zahteva previdnost. Od njih bo odvisno, kakšen bo uspeh in koliko se bo zmanjšala škoda, ki je, kakor je zgoraj navedeno, občutna tako za posameznika kakor za skupnost.

Naloge teh ekip bi bile:

1. Da se udeleže tečaja, na katerem bodo dobili osnovne pojme o zatiranju odnosno pokončevanju voluharja. Zakaj samo osnovne pojme? Zato, ker jim bo pozneje pokazalo delo samo, katera sredstva bodo primerna, da bo uspeh čim boljši. Delo samo pa bo tudi izurilo posameznika in ga naučilo še drugih načinov uspešnega lova.

2. Stopijo naj v stik z odborom, odnosno hmeljarskim odsekom, kateri jim bo dal podatke, kje se pojavlja voluhar v večjih množinah. (Naloge hmeljarskih odsekov so, da se v ogroženih krajih resno zanimajo in dobe podatke o mestih, kjer se je voluhar pojavil. Te podatke naj dajo na razpolago ekipam.)

3. Čim dobi posamezni član ekipe podatke, da je v katerem kraju voluhar v hmelju, naj obvesti ostale člane o tem in vsi skupaj (ali pa posameznik) podvzamejo potrebne mere, da se uniči škodljivec in s tem prepreči nadaljnja škoda.

To bi bile v glavnem naloge teh »lovcev voluharja«. Pa se bo oglasil kdo in rekel, da ni časa, da je

daleč itd. itd. Vsem tistim, ki bi tako mislili, velja samo en odgovor: »Pomagaj drugim, če hočeš od drugih dobiti pomoč.« Res je, da bo zaradi oddaljenosti ali dela težko iti, pa naj v takih primerih prevlada dobra volja, da se uniči to, kar je škodljivo in kar lahko tudi njemu škoduje.

Hmeljarski odbor v Žalcu bo to akcijo podprl s tem, da bo dal strokovne nasvete in pomagal KZ pri nabavi potrebnih pasti in ostalih sredstev za pokončevanje voluharja, odnosno svetoval, kje se bodo ta sredstva najprej in najlažje dobila.

Za tečaj, na katerem se bo praktično pokazala uporaba pasti in ostalih sredstev za uničevanje voluharja, bo hmeljarski odbor preskrbel strokovnjaka, ki bo na tečaju obrazložil kako se uporabljajo sredstva in dal ostala navodila in nasvete. Z ozirom na to naj se hmeljarski odseki med seboj pomenijo in določijo dan in kraj, kje naj bi se ta tečaj vršil. Najbolje bi bilo, če bi se ta tečaj vršil v Podgorju pri Letušu in za šoštanjski okraj v Gorenju, kjer se je v teh krajih pojavil voluhar v večji množini.

Roš M.

Ali lahko izboljšamo kakovost hmelja?

Kadar čitamo ali poslušamo razprave in predavanja o kakovostnem pridelovanju hmelja, kdaj in kako in s kakšnim blevskim gnojem ali kompostom gnojimo hmelju, kdaj in kako naj trosimo umetna gnojila, v kolikih obrokah in kakšno porcijo naj damo, da bo prav zalegel, kakšno bi moralo biti stanje vlage, da bo pravšnje, da ne bomo hmelju znabiti več škodili kot koristili, kako naj obdelujemo in negujemo hmeljišča, da bo čista in zemlja sipka in še tisoč drugih pogojev, ki so nujni, ako hočemo doseči res kakovostni pridelek, nas navadno glava že vnaprej boli zaradi teh zamotanih načinov in potreb, ki jih od nas zahteva umno hmeljarjenje. O vseh teh stvareh smo že neštetočrat čitali v našem listu.

Ako govorimo o kakovosti hmelja, navadno mislimo pri tem na zbite češpljeve kobule polne gladko rumenega lupulina, ki ne smejo biti prežgane niti sparjene, ki naj bi imele toliko mehkih in še nekaj trdih smol v lupulinu, pravšnje razmerje humulona in lupulona, a predvsem gladko zeleno barvo, ne predolge in ne prekratke peclje, kaj šele cele vejice brez vsakih primesi listja in še celo kopo nedostatkov, katere najde po našem mnenju le malo preveč siten in ob vsaki še tako neznatni malenkosti se spodtikujoč prevzemalec, kadar pripelje naš hmelj k prevzemu.

A v nemalo zadrego spravlja naše prevzemalce blago, če so kobule neenakomerne, pa bi sicer še ne bilo preveč slaba roba; kadar najdejo med češpljevcem vrabčevce ali aeroplane, kot jim pravijo nekateri, in muhe, to je male in nerazvite kobule. Kar samo od sebe pa se mu nasmeje, ko prevzema enakomerno, ali kakor pravimo s tujim izrazom standardno blago, če so vse kobule enakomerno razvite.

Pa bo marsikdo rekel, da je to le slučaj, da je temu ali onemu zraslo takšno blago. Pa to ni le slučaj, golo naključje. Takšen slučaj si lahko napravimo sami, in to z zelo malimi stroški in ne preveliko zamudo časa, namreč z orezovanjem hmelja. O tem se je pri nas doslej zelo malo razpravljalo in pisalo. Še pred vojno se je naš list s krajšim člankom bavil s to zadevo, a v povojni literaturi,

vsaj oni, ki je bila dostopna nam povprečnim hmeljarjem, ni bilo sledu o tem opraviilu. Še celo sam Janez se z njim ni bavil, kakor se je navadno spomnil na vsako potankost, o kateri je bil prepričan, da vodi k izboljšanju kakovostnega pridelovanja hmelja. Zato bo menda kar prav, da se malo pomudimo okrog te zadevščine.

Če smo hmeljsko trto pravilno napeljali in ne samo prislonili k hmeljevki, nam bo pognala obilo zalistnikov ali panog, kakor pravimo. Seveda smo vse te, ko smo mlade trte privezovali, sproti poščipali do kakega metra in pol višine. Višje pa smo puščali, ker rastlina na teh še zastavi cvetni nastavek. Vemo pa, da so navadno na najnižjih panogah le muhe, nerazvite kobulice. Kadar pa po hmeljiščih opravljamo potrebna dela, ko branamo, kultiviramo in osipamo hmelj, nas te panoge opraskajo po rokah in obrazu, da smo vsi marogasti. Če pa pred temi deli vzamemo oster srp in skrajšamo panoge od dveh metrov navzdol, tako da smo bujno razkošateno hmeljevko oziroma rastlino od vseh strani okoničili navzdol, si bomo s tem znatno olajšali dela v hmeljiščih in s tem dosegli, kar je še važnejše, enakomerno razvite kobule, ker smo vršičke panog, na katerih zrastejo le muhe, prisekali in odsekali, a še preostale kobule se bodo zelo lepo razvile in na vsej hmeljevki bomo pridelali lep češpljevec, takšnega kot zahteva in išče naša hmeljska trgovina. Prisekali bomo pa tako, da bomo najvišjim panogam, to je pri dveh metrih, odsekali le vršičke, a onim najnižjim pustili le eden do dva para kobulnih oziroma cvetnih vejic. Rastlino bomo nekako oklestili od vrha navzdol in obenem od zunaj navznoter. Temu delu pravimo orezovanje hmelja in ne kaže ga opuščati, da bomo lahko lepega in enakomernega blaga veseli tako mi, kot prevzemalec oziroma hmeljska trgovina.

Z orezovanjem hmeljske rastline, katero opravimo, čim se pokaže cvetni nastavek, bomo z majhno zamudo in še manjšimi stroški zelo dvignili kakovost našega hmelja.

Kuder Ludvik

V Novi Zelandiji so žejni

Pivo je vedno bilo iskana pijača v tem oddaljenem delu angleškega imperija. Novozelandčani popijejo tako velike količine piva, da so se pred nekaj leti zbrale njihove žene in izposlovale poseben zakon, ki omejuje prodajo piva na eno uro dnevno, in sicer od petih do šestih popoldne.

V praksi pa je iz tega nastala divja dirka, ker je šlo vsem za to, da ugotovijo, koliko piva se da popiti v tako kratkem času. Takoj ko zaprejo tovarne in urade, »jurišajo« možje na gostilne in se postavijo v »repe« pred točilnicami. Vsak je »oborožen« z vrčkom piva, ki ga skuša popiti v kar najkrajšem času, da bi bil pripravljen za naslednjo »rundo«. Prazne vrčke takoj vračajo na točilne mize, kjer stojijo v nepretrgani vrsti. Zaradi prihranka na času jih

gostilničar polni kar s cevjo, pritrjeno na sod, s tem, da jih naliva od enega konca do drugega. Ta postopek se ponavlja od petih do šestih, zadnje polnjenje je tik pred šesto uro.

Malo je verjetno, da so žene s tem dosegle kakšno izboljšanje, kajti možje ne prihajajo nič prej domov, pa tudi trezni niso nič bolj. Ta zakon pa ima še druge nezaželene posledice — poraba piva je ogromno narasla. Mesto Darwin se ponaša s tem, da ima svetovni rekord v pitju piva po posameznem prebivalcu. V tem mestu odpade letno 152 litrov piva na vsakega prebivalca — moža, ženo ali otroka. Ostala mesta v Novi Zelandiji in Avstraliji pa so jim v tej čednosti tesno za petami.

(Po »The Hoperju«)

Kemična sredstva proti ušem

Ker so se uši po nekaterih hmeljiščih tako razmnožile, da resno ogrožajo naše nasade in letošnji pridelek, prilagamo »Hmeljarju« poleg inž. Ferlinčevega članka o ušeh še natančnejša navodila za škropljenje, odnosno prašenje hmeljišč s pripravki, ki jih trenutno lahko nabavimo v poslovalnicah Kmetijskih zadrug ali v Kmetijskem magazinu.

Od mnogih hmeljarjev s terena prihajajo poročila, da se uši ne dajo zlepa zatreti, kljub ukrepom, ki so jih podvzeli. »Sredstva za škropljenje in pršenje so neučinkovita«, tako zaskrbljeno jadikujejo. Ne smemo pa pozabiti, da je za popoln uspeh pri škropljenju še bolj pa pri prašenju prav tako odločilno vreme, v katerem škropljenje odnosno prašenje opravljamo, kot prispevek sam. Poleg tega ima pa važno vlogo pri neuspehu tudi tehnika dela, neskrbno pripravljeno in opravljeno delo ne rodi nikdar uspeha. Ugotoviti moramo, da je največ neuspehov v letošnji borbi proti ušem zakrivilo vreme. Pri prašenju najbolj neugodno vpliva na uspeh dela veter. Dva hmeljarja, sta prašila isti dan z »Lindanom«, in sicer eden zjutraj ob mirnem vremenu, drugi pa zvečer ob precejšnjem vetru. Prvi ni mogel »Lindana« prehaliti, drugi pa ne pregrajati. Tudi letošnji pogosti dež zelo neugodno vpliva na uspešno borbo proti škodljivcem. Največ uspeha bomo vsekakor dosegli, če bomo škropili, odnosno prašili ob suhem, mirnem vremenu brez žgočega sonca, ki rad povzroča opekline na oškropljenem listu. Škropljenje in prašenje, kateremu sledi dež je popolnoma brez učinka in ga moramo seveda ponoviti. Če imamo na razpolago dobre zaprašilce, bomo raje prašili naša hmeljišča, kajti delo pri prašenju je lažje, hitrejše in zato tudi cenejše.

Lahko se nam tudi zgodi, da smo prašenje, odnosno škropljenje v redu opravili, dobro uničili uši, vendar imamo po 14 dneh zopet popolnoma ušivo hmeljišče. Ne smemo pozabiti, da se uši širijo s pomočjo vetra, ker so krilate tudi na precejšnje daljave. Zaradi tega navadno enkratno škropljenje proti ušem ne zadoštuje, ampak ga je treba zlasti pri tistih sredstvih, katerih dejstvo je kratko, večkrat ponoviti.

Danes so nam na razpolago naslednja sredstva za zatiranje uši:

a) Škropiva:

1. Lindane - tekoči - to je organsko sintetično škropivo na bazi hexaklorciklohexan ali kakor ga na

kratko imenujemo hexa-preparat. Lindane izdeluje pri nas tovarna »Pinus« v Račah. Je živčni in želodčni strup, ki na nekatere škodljivce deluje močnejše kot DDT, vendar ni tako univerzalen. Za Lindane je značilno, da prodira tudi v rastlinske celice in jih za nekaj časa zastruplja. To ima dobre in slabe posledice. Dobra stran tega je, da ne deluje na uši samo enkratno, ampak dlje časa in nas tako morebiti reši še drugega vpada. Slaba stran tega pa je, da ga po cvetju ne moremo uporabiti, ker bi nam poškodoval kobule. Trdé sicer, da v Franciji tudi po cvetju škrope z Lindanom, vendar moramo to prej še preizkusiti, kajti kakovost hmelja je pri nas prvo pravilo.

Na uši deluje Lindane v koncentraciji 0,15—0,20 %, to je 1 in pol do 2 l Lindane na 1000 l vode. Ugodno svojstvo Lindane-a je tudi to, da je za toplokrvne živali in za ljudi neškodljiv. Le čebelam je Lindane smrten.

Ali lahko mešamo Lindane z drugimi kemijskimi pripravki? Najprej so bili mnjenja, da se hexa-preparati lahko mešajo z brozgami. Sedaj pa so ugotovili, da bordoška in kalifornijska brozga Lindane razkrajata in da ga lahko mešamo samo s humulusom in z bakrenim apnom. Ker še ne vemo kako deluje Lindane na kobule, bomo ob cvetju in po cvetju mešali z bakrenimi pripravki raje DDT-preparate.

2. DDT - tekoči ali pantakan je pri nas že splošno znano protimrčesno sredstvo, ki deluje na živčne organe. Proti ušem je precej učinkovit, in sicer v koncentraciji 0,75—1 %. DDT ne deluje vedno takoj, ampak nastopi pogin pri žuželkah navadno po več urah. Škropiti ne smemo z njim ob pekočem soncu, ker rad pušča na listju opekline. Učinkovitost proti ušem je nekoliko manjša kot pri Lindanu. Mešamo ga lahko v zvezi s pripravki proti peronospori. Ugodna stran DDT je njegova neškodljivost za toplokrvne živali in pa za ljudi. Ker je učinkovitejši od nikotina, ga bomo v glavnem uporabljali po cvetju za škropljenje skupaj z bakrenim apnom.

3. Nikotinol spada med nikotinska sredstva. To so dotikalni strupi, ki delujejo skozi dihalne organe na živčni sistem. Nikotinol hitro izhlapeva in je zaradi tega kratkodelujoči strup. Nikotinol, ki ga danes dobimo v trgovini ima to slabo lastnost, da večinoma slabo emulgira. Zaradi tega mu moramo dodajati mazavo milo, in sicer pol do 1 kg na 100 litrov. To pa škropljenje precej podraži. Priporočamo torej, da

uporabljate bodisi Lindane ali pa DDT pred Nikotinol-om, tega pa le v primeru, da ga imate že na zalogi, vendar ne brez mazavega mila.

4. Najučinkovitejše sredstvo proti ušem je Fosferno. To je preparat na podlagi parationa. Kljub svoji odlični učinkovitosti ga posebej ne priporočamo, ker je hud strup tudi za toplokrvne živali in ljudi. V sadovnjakih Fosferne sploh ne uporabljamo zaradi čebel in trave, ki raste pod drevjem. Pripomniti moramo namreč, da Fosferno ne uniči samo čebele, ki jo zadene, ampak da taka čebela ko prileti v panj povzroči pogin tudi drugim. Ker v hmeljišču nimamo čebel in navadno tudi ne podsadežev, bi Fosferno lahko uporabljali za boj proti ušem, vendar samo tam, kjer so ljudje dobro izvežbani. Pri škropljenju s Fosferno moramo imeti plinsko masko, če pa te ne, pa vsaj mokro krpo preko ust in nosa. Prav tako moramo imeti pri roki vodo in milo, da se lahko takoj umijemo, če se s Fosferno zmočimo. Samo po sebi je razumljivo, da ne smemo med delom ne kaditi niti jesti.

Fosferno uporabljamo v zelo nizkih koncentracijah, in sicer za uši 0,03—0,04% ali 3 odnosno 4 del na 1000 litrov vode. Fosferno lahko dodajemo vsem drugim kemijskim pripravkom. Kljub izredni učinkovitosti pa še enkrat poudarjamo, da se škropljenja s Fosferno lotijo le izvežbani ljudje.

b) Prašiva:

1. Pepein je prašnati DDT, ki proti ušem sicer dobro toda precej počasi deluje. Učinkovitejši od njega je

2. Lindane v prahu. Zavedati pa se moramo, da je dejstvo obeh samo takrat ugodno, kadar prašenje izvedemo v mirnem vremenu. Na hektar porabimo približno 20—30 kg prahu, če hočemo, da bo delo res koristno in temeljito opravljeno. Prašiva pridejo v poštev zlasti za odročna hmeljišča, kjer teže dovozimo vodo. Omeniti moramo še, da tovarna »Pinus« izdeluje tudi bakreni Lindane, ki učinkuje istočasno proti peronospori in proti ušem.